

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-28

Defensieraad

Nr. 255

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juni 2023

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Defensie van 23 mei 2023 te Brussel, waaraan ik heb deelgenomen. Graag informeer ik u via dit verslag tevens over de laatste ontwikkelingen met betrekking tot het Europees Defensiefonds.

Informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Defensie 23 mei jl.

Militaire steun aan Oekraïne

Tijdens de Raad bespraken de Ministers van Defensie de verschillende manieren waarop de EU Oekraïne militair steunt, namelijk via de EU *Military Assistance Mission* (EUMAM) Oekraïne, de Europese Vredesfaciliteit (EPF) en het munitie-initiatief.

Via EUMAM Oekraïne zijn inmiddels 15.000 Oekraïense militairen getraind via een groot aantal modules die door verschillende lidstaten worden aangeboden. Hoge Vertegenwoordiger (HV) Borrell en de EU militaire staf zijn positief over de missie en geven aan dat deze goed loopt. Ook veel lidstaten laten zich positief uit over de missie. Wel moet op korte termijn besluitvorming plaatsvinden over de financiële duurzaamheid van de missie binnen de EPF; het initiële budget, zowel voor de financiering van gezamenlijke kosten als ook de bijbehorende EPF-steunmaatregelen, is niet toereikend.

Nederland draagt doorlopend met maximaal 9 militairen bij aan de hoofdkwartieren van EUMAM in Brussel, Strausberg (Duitsland) en Zagan (Polen). Verder heeft Nederland tot op heden met ongeveer 90 militairen bijgedragen aan collectieve EUMAM-trainingen in Duitsland. In het komende half jaar zullen nog eens ongeveer 200 militairen worden ingezet in Duitsland voor het geven van een brigadestafttraining en het opleiden van infanteriecompagnieën. Verder biedt Nederland materieel gerelateerde modules aan, zoals bijvoorbeeld opleidingen voor de Fennek en Viking en voor geleverde drones. Op korte termijn staan o.a. opleidingen

voor het gebruik van radarsystemen gepland en zullen monteurs worden opgeleid voor het onderhoud van de Viking en YPR. Ook worden Nederlandse militairen op individuele basis, waar nodig en beschikbaar, ingezet bij EUMAM-trainingen van andere lidstaten (met name Duitsland), bijvoorbeeld op medisch gebied.

Vrijwel alle lidstaten, inclusief Nederland, spraken steun uit voor een achtste tranche EPF-steun van € 500 mln. om levering van militair materieel aan Oekraïne te vergoeden. De Raad heeft nog geen besluit genomen, maar de verwachting is dat dit spoedig zal gebeuren. Verder lichtte de Hoge Vertegenwoordiger zijn voorstel voor een tweede ophoging van het EPF-budget met € 3,5 mld. toe, dat hij op 16 mei jl. met de lidstaten heeft gedeeld. Dit is gebaseerd op verwachtingen van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) over de financiering van o.a. de militaire EU-missies en operaties, de implementatie van het Strategisch Kompas en steunmaatregelen voor partners (los van Oekraïne) voor de periode 2024–2027, en voor aanvullende steunpakketten voor Oekraïne. Nederland en veel andere lidstaten hebben steun uitgesproken voor de ophoging.

Lidstaten onderschreven in het licht van de oorlog in Oekraïne de noodzaak om de productiecapaciteit van de Europese defensie-industrie op te schalen. In dat kader waren lidstaten positief over de voortgang die wordt geboekt op de drie sporen om leveringen aan Oekraïne te verhogen en te versnellen. Onder spoor 1, dat ziet op leveringen uit eigen voorraden van de lidstaten, zijn in twee maanden tijd 220.000 stuks munitie en 1.300 raketten geleverd. Via spoor 2 wordt zowel via het Europees Defensieagentschap (EDA), als via projecten waar lidstaten de kartrekker zijn, gewerkt aan gezamenlijke aanschaf van 155mm artilleriemunitie. Voor de projecten waar Nederland aan deelneemt worden de raamcontracten naar verwachting in juli getekend. Het gaat daarbij om het EDA-project en een door Duitsland geleid project. Nederland investeert in beide projecten € 130 mln. ten behoeve van munitielevering aan Oekraïne. Ter invulling van spoor 3, dat is gericht op het opschalen van productiecapaciteit van de Europese defensie-industrie, presenteerde de Commissie op 3 mei jl. het «*Act in Support of Ammunition Production*» (ASAP) voorstel. De Commissie gaf tijdens de RBZ nadere toelichting op het voorstel. Lidstaten, inclusief Nederland, spraken in algemene zin steun uit voor het voorstel. Ik heb daarbij wel de kanttekening gemaakt dat Nederland liever had gezien dat financiële middelen voor ASAP niet ten koste gaan van het *European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act* (EDIRPA)-voorstel en het Europese Defensiefonds. Ook heb ik kritische vragen gesteld over de impact van het voorstel van de Commissie om te gaan werken met zgn. «*priority rated orders*» op de werking van de interne markt en reeds lopende bestellingen. Besluitvorming vindt plaats na afronding van de triloof fase. Het BNC-fiche over het ASAP-voorstel wordt op korte termijn aan uw Kamer gestuurd.

Actuele Zaken

De HV ging kort in op de nieuwe operationele activiteiten van de EU in West-Afrika, waaronder de nieuwe EU *Military Partnership Mission* (EUMPM) in Niger en mogelijke nieuwe GVDB-activiteiten in een aantal West-Afrikaanse kuststaten in de Golf van Guinee. De Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) heeft een *Crisis Management Concept* (CMC) met de lidstaten gedeeld met voorstellen voor een EU Veiligheids- en Defensiepartnerschap met Ivoorkust, Ghana, Togo en Benin. Dit partnerschap zou zich in eerst instantie vooral richten op het opbouwen van een dialoog met deze vier landen over veiligheid en defensie, door het plaatsen van extra veiligheidsadviseurs op de EU-delegaties.

Vervolgens kunnen op basis van lokale behoeften eventuele verdere civiele en/of militaire activiteiten worden ontplooid, op een kleinschalige en flexibele manier. Het CMC wordt de komende periode in Brussel uitgewerkt en besproken met de lidstaten. EDEO kijkt daarbij nadrukkelijk ook naar gerichte steunmaatregelen in het kader van de Europese Vredesfaciliteit. Nederland staat welwillend tegenover de voorstellen en zal het belang van lokaal eigenaarschap en het geïntegreerde karakter van de inzet benadrukken. Besluitvorming is vooralsnog deze zomer voorzien.

Naar aanleiding van de recente crisis in Soedan noemde de HV het belang van de ontwikkeling van de voorziene *Rapid Deployment Capacity* (RDC). Hiervoor moet o.a. het *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC) versterkt worden. Lidstaten, waaronder Nederland, riepen EDEO op om hier aanvullend budget voor vrij te maken, zodat o.a. personele groei en de benodigde beveiligde communicatiesystemen kunnen worden gefinancierd.

De Raad is akkoord gegaan met de toetreding van Denemarken aan PESCO en heeft elf nieuwe PESCO-projecten goedgekeurd.¹ Het totaal aantal projecten komt daarmee op 68; drie PESCO-projecten zijn gestopt. Te weten *Indirect Fire Support*, *EU Test and Evaluation Centres* en *Co-basing*.

Informele lunchbespreking met SG NAVO Stoltenberg

Tijdens de lunch was er een informele gedachtewisseling met de Secretaris-Generaal van de NAVO over de strategische domeinen *cyber*, hybride, *space* en maritiem en de mogelijkheden voor EU-NAVO samenwerking. De HV benadrukte dat de aanhoudende agressie van Rusland tegen Oekraïne de urgentie vergroot om de doelstellingen in het EU Strategisch Kompas op deze terreinen te verwezenlijken. De SG onderstreepte het belang van EU-NAVO samenwerking op de verschillende terreinen en benadrukte dat we moeten voorkomen dat extra barrières ontstaan tussen lidstaten en bondgenoten in interoperabiliteit, dus goede afstemming blijft van groot belang. Ik heb aangegeven dat de inspanningen van de EU en de NAVO elkaar moeten blijven aanvullen en ondersteunen, zoals het geval is bij de samenwerking op het gebied van militaire mobiliteit en klimaat en veiligheid. Daarnaast werd het belang van EU-NAVO samenwerking op het gebied van beschermen van kritieke infrastructuur door veel lidstaten benadrukt. De oprichting van de gezamenlijke EU-NAVO Taskforce voor de weerbaarheid van kritieke infrastructuur wordt dan ook breed gesteund.

Stand van zaken gezamenlijke capaciteitsontwikkeling en aanschaf

Graag informeer ik u via dit verslag tevens over de laatste ontwikkelingen met betrekking tot het Europees Defensiefonds (EDF). De laatste stand van zaken op het gebied van PESCO en gezamenlijke aanschaf is eerder in dit verslag aan bod gekomen. Het EDF werkt op basis van jaarlijkse werkprogramma's. Consortia van industrie en/of kennisinstellingen kunnen ieder

¹ (1) *Anti-Torpedo Torpedo*, NL deelnemer; (2) *Integrated Unmanned Ground Systems 2*, NL deelnemer; (3) *Counter Battery Sensors*, NL deelnemer; (4) *Arctic Command & Control Effector and Sensor System*, NL waarnemer; (5) *European Defence Airlift – Training Academy*, NL waarnemer; (6) *Integrated Multi-Layer Air and Missile Defence System*, NL waarnemer; (7) *Robust Communication Infrastructure and Networks*, NL waarnemer; (8) *Next Generation Medium Helicopter*, geen NL deelname; (9) *Future Short-Range Air to Air Missile*, geen NL deelname; (10) *Critical Seabed Infrastructure Protection*, geen NL deelname; en (11) *ROLE 2 Forward*, geen NL deelname.

jaar projectvoorstellen indienen op de onderwerpen uit het werkprogramma.

EDF Werkprogramma 2022

Voor het EDF werkprogramma 2022, dat in totaal bijna € 900 miljoen omvat, konden tot november vorig jaar voorstellen worden ingediend. De Commissie is de voorstellen op dit moment aan het beoordelen. Medio juli 2023 wordt de uitslag verwacht.

EDF Werkprogramma 2023

Voor het EDF werkprogramma 2023 kunnen consortia tot 22 november 2023 projectvoorstellen indienen, op 34 verschillende onderwerpen. Het totale werkpakket bedraagt ongeveer € 1.2 miljard. Nederland heeft interesse getoond in 10 onderzoeksonderwerpen en 9 ontwikkelingsonderwerpen, zoals bijvoorbeeld *High Performance Materials* en de ontwikkeling van een *counter-drone Multi-sensor* en *multi-effector systeem*. Medio juli 2024 worden de uitslagen van het EDF werkprogramma 2023 verwacht.

EDF Werkprogramma 2024

Over het werkprogramma 2024 vinden op dit moment onderhandelingen plaats tussen de Commissie en de lidstaten. De verwachting is dat deze in maart 2024 zijn afgerond, waarna de Commissie een oproep tot voorstellen zal publiceren. Het voorlopige werkpakket bedraagt momenteel bijna 960 miljoen.

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren